

Nr 157.

Godkänd av första kammaren den 14 maj 1924.
Godkänd av andra kammaren den 14 maj 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående sättet för amortering och förräntning av statslån till Hultsfred—Västervik—Åtvidaberg—Bersbo järnvägsaktiebolag.

(Bankoutskottets utlåtande nr 34.)

Till Konungen.

I en till riksdagen avlåten, den 22 sistlidna februari dagtecknad proposition nr 55 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

1:o) medgiva, att Hultsfred—Västervik—Åtvidaberg—Bersbo järnvägsaktiebolags skuld för i propositionen omförmälda, den 24 november 1876 beviljade statslån å ursprungligen 1,750,000 kronor och 1,865,000 kronor må, räknat från och med den 1 januari 1924, regleras på sådant sätt, att därav bildas två särskilda lån, nämligen *dels* ett å 1,787,660 kronor 27 öre, motsvarande den 31 december 1923 icke förfallet kapital jämte anståndsrenta, den senare beräknad till sitt nutidsvärde, *dels ock* ett å 3,384,321 kronor 69 öre, utgörande samma dag förfallna kapital- och räntebelopp;

2:o) föreskriva, att för de nya lånens erhållande skola gälla följande villkor och bestämmelser:

att, sedan bolagets järnvägar Hultsfred—Jenny, Västervik—Åtvidaberg—Bersbo och Norsholm—Bersbo med bibanor sammanslagits till en järnväg, till riksgäldskontoret skall avlämnas inteckning i hela den därigenom uppkomna järnvägsfastigheten med bästa förmånsrätt för lånet å 1,787,660 kronor 27 öre och med förmånsrätt näst därefter för lånet å 3,384,321 kronor 69 öre;

att annuiteterna beräknas efter fem och fyra tiondels procent å vederbörande länebelopp, av vilka annuiteter först gottgöres ränta efter fyra och en halv procent å oguldet kapitalbelopp av lånet å 1,787,660 kronor 27 öre och efter fem procent å oguldet kapitalbelopp av lånet å 3,384,321

kronor 69 öre samt återstoden utgör avbetalning å vederbörande lånebelopp;

att nämnda annuiteter skola till riksgäldskontoret inbetalas första gången den 31 december 1924 och sedermera samma dag varje år, intill dess lånen blivit till fullo betalda;

att emellertid bolaget må vara berättigat att, när det så önskar, öka amorteringarna å lånen eller helt och hållet inbetala desamma; samt

att, därest till betalning förfallet belopp icke i föreskriven ordning erlägges, bolaget skall, intill dess samma belopp varder behörigen inbetalt, därå gälda årlig ränta efter fem procent beträffande lånet å 1,787,660 kronor 27 öre samt fem och en halv procent i fråga om lånet å 3,384,321 kronor 69 öre.

Såsom fullmäktige i riksgäldskontoret i avgivet yttrande erinra, hava alltsedan år 1881, med undantag för vissa angivna år, inbetalningar å ifrågasvarande båda statslån verkställt till kontoret. Dessa inbetalningar hava emellertid varit otillräckliga, varigenom efter hand uppkommit en skuld, utgörande den 31 december 1923 icke mindre än 5,372,511 kronor 46 öre, fördelad på sätt fullmäktige närmare angivit. Enligt vad fullmäktige tillika meddela, innehar riksgäldskontoret för denna skuld numera inteckningssäkerhet till belopp, som med omkring 550,000 kronor understiger kontorets nyssnämnda fordran hos här ifrågasvarande järnvägsaktiebolag.

Även om staten alltså redan nu må anses hava en någorlunda tillfredsställande säkerhet för sin fordran hos bolaget, anser riksdagen det vara önskvärt, att en reglering av bolagets skuldförhållanden till staten kommer till stånd. I detta avseende hava fullmäktige framhållit, att det borde tillses, att amorteringsplanen avvägdes så, att skulden betalades på kortast möjliga tid och att annuiteterna ej bestämdes högre än som kunde anses svara mot bolagets betalningsförmåga.

Enligt bolagets plan för skuldernas ordnande skulle de årliga annuiteterna å statsskulden under åren 1924—1964 komma att uppgå till sammanlagt 279,287 kronor, varvid iakttagits, att anståndsräntorna lagts till kapitalskulderna för att med dem förräntas, dock ej med sina nominella belopp utan med det beräknade nutidsvärdet efter 4 $\frac{1}{2}$ procent. Efter år 1964 skulle den årliga inbetalningen minskas till 182,753 kronor.

Fullmäktige hava för sin del ansett sig kunna tillstyrka bifall till det av bolaget framställda förslaget, såsom innebärande en för såväl staten som bolaget antaglig uppgörelse av de svävande skuldförhållandena. För ifrågasvarande skuldreglering hava fullmäktige föreslagit vissa villkor angående dels avlämnande till riksgäldskontoret av inteckning i hela järnvägen och dödande av nuvarande inteckningar, dels ock ränte- och annuitetsberäkningar m. m. Fullmäktige hava emellertid dessutom framhållit, att i likhet med vad som syntes komma att bliva fallet vid beviljande av nya lån från allmänna järnväglånefonden borde föreskrivas, att utdelning

till aktieägarna i bolaget ej finge verkställas, om bolagets ställning vore sådan, att inbetalningen av närmast förfallande annuiteter å statslånen därigenom omöjliggjordes eller försenades, ävensom att, därest betalningsskyldigheten för statslånen ej behörigen fullgjordes, bolaget endast efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall lämnat medgivande finge inköpa andra järnvägar, förvärva aktier i andra järnvägsbolag eller eljest vidtaga åtgärder, som innebure utvidgning av bolagets verksamhet.

I likhet med departementschefen anser riksdagen den här ifrågasatta anordningen vara till gagn såväl för det allmänna som för bolaget. Riksdagen har ock förut i likartade fall medgivit kapitalisering av förfallen skuld å järnvägslån på huvudsakligen samma villkor, som nu ifrågasättas. Fullmäktige i riksgäldskontoret hava emellertid i detta fall föreslagit vissa särskilda villkor beträffande utdelning till aktieägarna och vidtagande av åtgärder, som innebära utvidgning av bolagets verksamhet. I sistnämnda avseende skulle nämligen, därest betalningsskyldigheten för statslånen ej behörigen fullgjordes, dylika åtgärder få vidtagas endast efter Eders Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall. Häremot synes icke vara annat att erinra, än att ett dylikt medgivande icke bör göras beroende av huruvida betalningsskyldigheten för statslånen fullgöres eller ej. Riksdagen anser nämligen, att i varje fall Eders Kungl. Maj:ts samtycke bör av bolaget inhämtas för vidtagande av åtgärder i ovanberörda syfte.

Då riksdagen i övrigt icke haft något att erinra mot propositionen, får riksdagen, som förutsätter, att för de nya lånen komma att föreskrivas jämväl ovannämnda av fullmäktige föreslagna villkor med det däri av riksdagen gjorda tillägg, anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 55 av riksdagen bifallits.

Stockholm den 14 maj 1924.

Med undersåtlig vördnad:
